

منطق

انواع تعریف

اقسام تعریف

سه نوع کلی برای تعریف وجود دارد:

۱- تعریف لغوی

۲- تعریف از طریق ذکر مصادیق

۳- تعریف مفهومی

تعریف لغوی

تعریف لغوی عمدتاً به دو شیوه صورت می‌گیرد:

۱- بیان معنای لغوی یک مفهوم یا مترادف‌های آنها.

مثال: بهمن = اندیشه‌ی نیک، نام یک فرشته، نام ماه یازدهم سال.

۲- بیان نحوه‌ی شکل‌گیری لغوی آن.

مثال: بهمن = مرکب از به (خوب + نیک) + من (نفس و اندیشه)

در تعریف لغوی از اصطلاحات و لغات مترادف و آشنا برای شنونده استفاده می‌شود.

نام دیگر تعریف لغوی، تعریف لفظی است.

منطق

در برخی موارد از تعریف لغوی به جای استفاده از لغات مترادف به تجزیه ی لغات مفهوم مورد نظر می پردازیم؛ مثلا «ناجا» عبارت است از: « نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران» .

در لغت نامه ها اکثرا از همین تعریف لغوی استفاده می شود.

تعریف از طریق ذکر مصادیق

تعریف به مثال به یکی از این شیوه ها صورت می گیرد:

۱- ذکر نمونه و مصداق

۲- نشان دادن تصویر

۳- نشان دادن مصداق خارجی

۴- ذکر موارد مشابه

این شیوه از تعریف در مواردی مناسب است که بتوان به نحوی مصادیق آن مفهوم را به افراد معرفی نمود.

تعریف از طریق ذکر مصداق را « تعریف مصداقی» یا «تعریف به مثال» نیز می گویند.

تعریف مفهومی

در این نوع تعریف ویژگی های مرتبط با مفهومی که قصد تعریف آن را داریم به دو دسته تقسیم می کنیم:

۱- ویژگی مشترک مفهوم مورد نظر با مفاهیم مشابه (امر عام)

۲- ویژگی های خاص آن مفهوم (امر خاص، منحصر به فرد)

تعریف مفهومی = وجه اشتراک (مفهوم عام) + وجه افتراق (مفهوم خاص)
مفهوم عام: مفهومی که مشترک میان چند مفهوم باشد؛ مثلا مفهوم « شکل» میان مثلث، دایره و مربع مشترک است؛ بنابراین شکل در اینجا مفهوم عام حساب می شود.

مفهوم خاص: مفهومی که باعث جدا شدن مفهوم مورد نظر از سایر معانی و مفاهیم می شود؛

مثلا «سه ضلعی بودن»، مثلث را از سایر مفاهیم و شکل ها جدا می کند یا {شبهه کشنده بودن}، اسب را از سایر حیوانات جدا می سازد.

مدرسه مجازی اینو

منطق

در تعریف مفهومی، تعریف را باید با «مفهوم عام» آغاز کنیم و سپس « مفهوم خاص تر» را بیان کنیم.

در منطق انسان را به حیوان ناطق تعریف می کنند.

در این تعریف حیوان مفهوم عام و مشترک میان انسان، اسب، شتر و ... است و ناطق (متفکر) مفهوم خاص و جدا کننده ی انسان از سایر حیوانات است. (منظور از حیوان در این تعریف موجود زنده ی متحرک به اراده است.)

مدرسه مجازی اینو